

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 29 Mayıs 2019

Hane Halkları Açlık ve Yoksulluk Sınırı

Ulusal ekonomi yeni bir *dengelesizlenme* sürecine doğru *ivmelenme* halinde. İşsizlik oranının Cumhuriyet tarihinin rekoruna doğru koşması; enflasyon tehdidinin kemikleşerek, kalıcı bir görünüm sergilemesi ve üretim temposunun tahrip edilmesine dayalı olarak ithalat yapamayan bir konuma sürüklenmesi (ve cari işlemler açığının doğal olarak daralması) Türkiye'nin 2018 yaz aylarından bu yana geçirmekte olduğu dengelesizlik ve daralma dalgalarında yepyeni bir *ivmelenmeyi* dile getiriyor.

Türkiye, krizin temel göstergelerine (ve 23 Haziran İstanbul seçimine) odaklanmış iken, **Türk İş**'in Mayıs 2019 *Açlık ve Yoksulluk Sınırı İstatistikleri* yayımlandı. Türk İş Araştırma Dairesinin Mayıs 2019 dönemi bulgularına göre;

- Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı 2,123.93 TL'ye yükseldi.
- Söz konusu gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt) ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamaların toplam tutarı ise 6,918.33 TL'ye ulaşmış durumda.

Türk İş Araştırma Dairesi ilk rakamı *açlık sınırı*, ikincisini ise *yoksulluk sınırı* olarak niteliyor ve söz konusu istatistikleri otuz iki yıldan bu yana aralıksız olarak kamuoyu ile paylaşıyor.

Türk İş Araştırma Dairesinin bulguları Türkiye'de sürmekte olan gelir eşitsizliğini ve buna bağlı olarak yoksulluğun ulaştığı düzeyi belgelemesi açısından çarpıcıdır. Türk İş'in bulgularını **Türkiye İstatistik Kurumu** (TÜİK) tarafından yayımlanan *Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması* sonuçları ile birlikte yorumladığımızda karşımıza yoksulluk tuzağına sıkışmış çarpık bir ekonomik yapı biçiminde dökülvermektedir.

TÜİK, hanehalkları bazında kullanılabilir gelirin dağılımını “*Gelir ve Yaşam Koşulları*” Araştırmasına bağlı olarak 2006 yılından bu yana izlemekte. Aşağıdaki tabloda TÜİK'in 2006'daki ilk hesaplamaları ile, yayımlanmış olduğu en son veri yılı olan 2017 dönemine ait bulgular özetlenmekte.

Hanehalkı kullanılabilir gelirin dağılımı							
	Hanehalkı sayısı (Bin)	Birikimli yüzdeler (TL)					Ortalama Gelir (TL)
		%10	%25	%50	%75	%90	
2006	17,284.2	4,555.0	7,140.0	11,387.0	18,474.0	28,054.0	15,102.0
2017	23,096.0	15,584.0	22,192.0	34,709.0	53,906.0	82,694.0	46,131.0

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması

TÜİK'e göre 2017 itibariyle Türkiye'de toplam 23 bin doksan altı hane halkı bulunmakta olup, bunların yıllık gelir ortalaması kırk altı bin yüz otuz bir liradır. Tablonun satırlarına soldan sağa doğru gidildikçe hane halklarının en yoksul yüzde 10'luk kesiminden başlayarak, birikimli olarak ortalama gelirleri sergilenmektedir. Örneğin 2017 yılında en yoksul yüzde onluk gelire sahip hanehalklarının *yıllık* ortalama geliri 15,584 TL'dir. Bu rakam ayda 1,298.6 TL'lik bir gelir anlamına gelmektedir. Türk İş'in "*dört kişilik hane halkı*" harcama tahminine görece kaba bir karşılaştırma yapıldığında, söz konusu rakamın açlık sınırının yarısına ancak ulaşabildiği görülecektir!

Bu karşılaştırmayı diğer gelir grupları üzerine sürdürdüğümüzde, TÜİK'in resmi rakamlarına göre, *hane halklarının neredeyse yarısının* aylık gelirlerinin Türk İş tarafından belirlenen açlık sınırına ancak ulaşabildiği; yoksulluk sınırının ise çok çok uzağında kaldığı görülecektir. Resmi veriler Türkiye'de açlık ve yoksulluk sınırının hane halklarının yarısına yakını için ciddi bir tehdit olduğunu belgelemektedir. 2017'nin en güncel verileri, 2006 ile karşılaştırıldığında da, 2006'dan bu yana bu eğilimin kararlılıkla sürmekte olduğu görülmektedir.

Nitekim Türk İş Araştırma Dairesi uzmanları bu tespitlere dayanarak, "*Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) kuruluşunun yüz yıla ulaştığı günümüzde, insan onuruna yaraşır bir yaşamı sürdürülebilirlik imkânı çoğu ücretli çalışan için mümkün olmadı. İşçinin kendisi ve ailesinin için yetecek bir ücreti elde etmesi, uygulanan ekonomik ve sosyal politikalarla sağlanamadı*" yorumunu bizlerle paylaşmaktadır.

Türkiye'nin emekçi hane halklarının 2000'li yıllar boyunca önce *istihdamsız büyüme*, günümüzde de *yüksek enflasyon* ve *işsizlik* kısılcığında yaşamakta olduğu açlık ve yoksulluk gerçeği, çalışanların içinde bulunduğu geçim sıkıntısının boyutlarını net bir biçimde ortaya koymaktadır. Türk İş Araştırma dairesi uzmanlarına bu anlamlı çalışma için teşekkürü bir borç bilerek...